

ABSTRAK

ANG PARAAN NG PAG-AANGKOP NG MGA
KABABAIHANG AYTA NG BARYO CAMATCHILES,
FLORIDABLANCA, PAMPANGGA SA PAGSABOG
NG BULKANG PINATUBO
(Hunyo 1991-Mayo 1993)

Victoria Narciso-Apuan

Sa loob ng 15 na buwan (Pebrero 1992-Mayo 1993), nakipag-aralan ako sa pamayanan ng mga Ayta sa Camatchiles, Floridablanca, Pampanga. Ang aking interes: malaman kung paano umangkop ang mga kababaihang Ayta sa patuloy na kalamidad na dulot ng pagsabog ng bulkang Pinatubo. Upang lubos na maunawaan ang mga ugat ng kanilang mga naisip, naramdaman at ginawa sa tatlong yugto ng kalamidad, sinikap na maunawaan ang katayuan o antas ng mga kababaihang Ayta, bago sumabog ang bulkan at pagkatapos sumabog ang bulkan. tiningnan ang dinamismo ng tatlong salik sa paraan ng pag-angkop ng mga kababaihang Ayta: ang pagiging babae (gender), pagiging katutubo at bilang mamamayan sa gilid ng lipunan (ethnicity), ang mga katangian at yugto ng kalamidad na kanilang dinanas at patuloy na dinaranas.

Napapanahon at mahalaga ang naturang pag-aaral sapagkat kakaunti ang kaalaman ukol sa mga Ayta, at lalong kaunti ang kaalaman ukol sa mga kababaihang Ayta. May kasalatan din sa kaalaman ukol sa mga paraan ng pangangasiwa ng kalamidad, gawa man ito ng tao, dulot ng kalikasan, o pareho. Ito rin ang kaunahang pagsisikap na gumawa ng makababaeng pananaliksik sa

mga kababaihang Ayta. Samakatuwid, pantay ang pagpapahalagang ibinigay sa mga natuklasan at pamamaraan ng pananaliksik.

Iningatan na bigyan ng halaga ang sariling pananaw at tinig ng mga kababaihang Ayta sa pangangalap ng datos. Napag-alaman na, sa maraming larangan ng buhay ng mga kababaihang Ayta ng Camatchiles, napapaloob sila sa di-pantay na relasyon sa mga kalalakihan. mas napapalala ito sa partikular na kalagayan ng mga indibiduwal na kababaihan, batay sa edad, pamilyang pinanggalingan, at katayuan sa pangkabuhayan. Kung mayroon mang larangan kung saan nararanasan ng kababaihan ang kanilang kapangyarihan, kakaunti lamang ito , at para sa ilang babae lamang. Bunga rin ng di-pantay na kalagayan ay ang di-pantay na pagkakataon makisangkot sa mga programang pang-kaunlaran, inilunsad man ito ng pamahalaan, mga suportang grupo (NGO) o ang sarili nilang samahan.

Tulad ng ibang mga katutubo, nasa proseso ng transisyon ang mga kababaihang Ayta sa kanilang katutubong pamumuhay tungo sa isa na impluwensiyado ng mga pamamaraan na namamayan sa kapatagan at pinamumunuhan ng mga "unát". Nadagdagan pa ito ng mga impluwensiya na dala ng taong nakihalubilo sa kanila, bunga ng umusbong na interes sa kanila pagkasabog ng bulkang Pinatubo.

Sa namayaning kalagayan ng mga kababaihang Ayta bago sumabog ang bulkan, napatunayan ang pahayag ng *Tropical Doctor* na sa gitna ng kalamidad, ang pinakanahirapan ay ang mga sektor na dati ng dehado, nahihirapan o mahina, tulad ng mga kababaihan. Ngunit may lumitaw na bagong aspeto: ayon sa mga kababaihang Ayta na kinapanayam, malaki ang naitulong ng kanilang regular na iskedyul sa pang-araw-araw (bilang tagapangasiwa ng pagkain, tubig, panggatong, kalusugan at kapanatagan ng pamilya) sa pagpagaan ng kanilang pag-angkop sa mahabang kalamidad.

Detalyado ang pagkatala ng buong proseso ng pananaliksik. Sinikap gawing tapat ang pagtatala ng mga pahayag ng 57 na kababaihang lumahok, lalo na sa mga kuwentong-buhay, panayam at ginabayang talakayan, at kasama sa proseso ng pagpapatunay ng mga datos ang dalawang kababaihang Ayta na naging pangunahing

kaakibat sa pananaliksik, ang mga ibang pinuno sa pamayanan, at ang ilang kababaihang lumahok sa pananaliksik. May mga kinapanayam akong mga kalalakihan at nakatala rin ang kanilang mga pagtingin sa ibat-ibang usapin. (Dahil sa ilang mga maselan na usapin na tinalakay, iniba ang mga pangalan ng lahat ng mga Aytang kinapanayam.)

Ibinahagi ko rin ang aking personal na pagtingin sa aking naging karanasan sa pakikipag-ugnayan sa mga Ayta at sa mga kinatawan ng mga suportang grupo, pati ang aking napagnilayan bilang peminista.

Mula sa perspektiba na wasto at makatarungan lamang na isaalang-alang ang kalagayan ng mga kababaihan, hindi lamang sa pangangasiwa ng kalamidad kundi sa buong proseso ng kaunklaran, naglahad ako ng mga mungkahi para sa mga suportang grupong kumikilos sa loob ng Baryo Camatchiles at para sa mga aktibo sa mga katutubong samahan sa baryo, maging ang Konseho ng mga Matatanda, ang Barangay Council, at ang balangay ng Aguman da reng Katutubo ng Floridablanca (AKAY).

Inilahad ko rin ang aking paningin na nasimulan na ang proseso ng pagbabago ng relasyon ng mga kababaihan at kalalakihang Ayta sa Camatchiles, bagama't higit-kumulang dalawa pa lamang ang masigasig na nagtataguyod ng hangaring mapaunlad ang kanilang pamayanan sa pamamagitan ng pagpapaunlad ng relasyon ng mga kababaihan at kalalakihan.

Mayaman ang datos na naibahagi at natuklasan sa kasalukuyang nangangapang pag-aaral. Nagkaroon siya ng ilang limitasyon, lalo na sa usapin ng panahong itinigil sa baryo. Batid ko na upang lubos kor:ng maunawaan ang usapin ng ugat at katangian di-pantay na kalagayan ng mga kababaihan, taon ang bibilangin.

Sa sinumang may interes sa mga kababaihang Ayta o ibang katutubong kababaihan, maaring magsilbing tuntungan ang mga datos na bunga ng kasalukuyang pag-aaral.

ABSTRACT

WAYS OF COPING BY THE AETA WOMEN
OF BARRIO CAMATCHILES, FLORIDABLANCA,
PAMPANGA, AFTER THE ERUPTION OF
MOUNT PINATUBO
(June 1991-May 1993)

Victoria Narciso-Apuan

During a 15-month period (February-May 1993), I conducted a research among a community of Aetas in Camatchiles, Floridablanca, Pampanga. I was interested in the coping ways of Aeta women in the face of continuing calamities brought on by the eruption of Mt. Pinatubo. In order to fully understand the roots of their musings, an attempt was made to understand the situation or level of consciousness of the Aeta women before and after the eruption. An overview was made of the three dimensions of the coping ways of the Aeta women: being female (gender), being ethnic and therefore marginalized citizens (ethnicity) and the characteristics and stages of calamity that they experienced and are continuing to experience.

The study is timely and important because there is little knowledge about the Aetas and even less about Aeta women. There is also a dearth of knowledge of managing calamities whether man-made, natural, or both. This is the first attempt in feminist research on Aeta women. Therefore there is equal value given to both the findings and the methods of research. Care was taken to valorize as well the perspective and voices of the Aeta women during the data gathering.

It was learned that in the many facets of the lives of Aeta women in Camatchiles, they moved within an unequal relationship with the men. It gets worse depending on the individual situation of the woman, her age, social class and family origin. If there are aspects where women felt powerful, these were few and limited to a few women. As a result of unequal situations, unequal opportunities to get involved in development programs were also noted whether this is government initiated or through NGOs or through their own local organizations.

Like other ethnic groups, Aeta women are in the process of transition in their cultural ways towards one that is government influenced which is the dominant culture in the lowlands led by the "straight hairs". The influences of migrants and outsiders contribute to this, especially with the recent curiosity in their lives on account of the eruption of the Mt. Pinatubo.

In the mainstream life of Aeta women before the eruption, it was proven by the account of *Tropical Doctor* that in the midst of calamities, the hardest hit are those groups or sectors that have previously been burdened or weak or marginalized like the women.

However, there is a new aspect that surfaced: according to the Aeta women interviewed their daily schedule of activities (as managers of food, water, fuel, health, family peace) has lightened the pressure during the length of the calamity.

Documentation of the entire process of research was in detail. An attempt was made to be accurate in documenting the accounts of 57 women's participants, especially of their life stories, interviews and focused group discussion, the validation of data by two Aeta women who were primary partners in the research, by local government leaders and by other women who took part in the research was part of the process. I also interviewed men and the perception of different issues were also documented. (Because of the sensitivity of the issues that were discussed the names of all **the Aetas who were interviewed were changed.**)

I have also shared my personal view of my experiences of working with the Aetas and with the representatives of support groups including my own feminist musings.

From a just and fair perspective to be considerate of the situation of women, not only in managing calamities but in the entire development process, I have made recommendations to the support groups who operate in Barrio Camatchiles and to the active members of local organizations including the Council of Elders, the Barangay Council and the group of AKAY. (Agumaman da reng Katutubo ang Floridablanca)

I have also expressed my view that the process of change in male-female relationship of the Aetas in Camatchiles has begun, even if there are only two determined ones who are pushing for development goals for their barrio by means of improving male-female relationships.

As I feel my way, I discovered that there is a wealth of data in the present study that I can share. There are inevitable limitations to this study, one of which is the time constraint in my stay in the barrio. I have always known that in order to truly understand the topic of roots and characteristics of the unequal situation of women, it will take years.

Whoever is interested in Aeta woman or other ethnic women, the data from this study can serve as a stepping stone.

(Translated by Jenny Llaguno)